

Aleksander Kamiński – współczesne inspiracje (w wypowiedziach instruktorów i studentów)

„Jeżeli mam swe życzenie przekazać młodym dnia dzisiejszego,
tym którzy mnie rozumieją, to nade wszystko pragnę,
aby coraz słabiej odczuwali smak brania,
a coraz silniej smak dawania.

Dawanie bliskim i dalekim, znanym i nieznanym,
żyjącym i tym, którzy żyć będą kiedyś.

W dawaniu rośnie bowiem prawdziwa radość życia.”

słowa testamentu Aleksandra Kamińskiego

Życie i twórczość Aleksandra Kamińskiego jest inspiracją na wielu płaszczyznach: naukowej, harcerskiej, czy też duchowej. Ale czy jest nią również dla studentów i instruktorów ZHP? Na to pytanie szukałam odpowiedzi w swoich badaniach. Przeprowadziłam je na grupie 150 osób; zbadałam 50 studentów pierwszego roku i 50 studentów ostatniego roku kierunku pedagogiki ogólnej (II rok studiów magisterskich uzupełniających) Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego oraz 50 instruktorów i harcerzy należących do Chorągwi Kujawsko-Pomorskiej ZHP.

Wybrałam studentów pierwszego i ostatniego roku pedagogiki, ponieważ chciałam zobaczyć czy jest wyraźna różnica w ich wiedzy i poglądach, dotyczących Aleksandra Kamińskiego.

I tak studenci pierwszego roku na pytanie – **Co wiesz o Aleksandrze Kamińskim, kim był? Czym się zajmował?**

Odpowiadali w następujący sposób:

Dla 72% był *pisarzem*, a zaledwie dla 3 osób *pedagogiem i harcerzem*, dla jednej *wychowawcą i filozofem*, a aż 20% respondentów *nazwisko wydaje się znajome, ale nie wiedzą skąd*.

Żadna z osób nie potrafiła określić czasu, w jakim żył Kamiński. Jak na razie w czasie studiów nie zetknęli się jeszcze z jego twórczością.

Poza uczelnią – „tak” stwierdziło 80% – w szkole podczas omawiania lektury szkolnej *Kamienie na Szaniec*. Jedna osoba w drużynie harcerskiej. Żadna z osób nie wykorzystowała twórczości Aleksandra Kamińskiego

Na pytanie: **Czy Aleksander Kamiński jest kimś znaczącym dla Ciebie jako człowieka?** 92% odpowiedziało, iż nie, ponieważ ma zbyt powierzchowną wiedzę na jego temat albo nie wie nic, 3 osoby odpowiedziały, iż „tak”, *jako pisarz, ponieważ interesują się literaturą II wojny światowej*.

Drużna kategoria badanych to studenci ostatniego roku pedagogiki; jest on utworzony z różnorodnych kierunków studiów licencjackich, w badaniach brali udział studenci o 4 specjalizacjach; kształcenie zintegrowane, edukacja i poradnictwo zawodowe, edukacja obronna oraz praca socjalna.

100% wiedziało, kim był Aleksander Kamiński, jednakże ich wiedza na temat jego dorobku była różnorodna.

Najlepiej znali jego twórczość studenci ze specjalności pracy socjalnej, było to 36% badanych i tak, na pytanie, **kim był, czym zajmował się**, odpowiadano:

Był prekursorem pedagogiki społecznej, twórcą metody grupowej, zajmował się tematyką wychowania do starości, spędzania czasu wolnego, działalnością i funkcjami stowarzyszeń, pisarzem, naukowcem, współpracownikiem H. Radlińskiej, harcerzem, wychowawcą.

Studenci pozostałych specjalizacji pisali tylko, *iz zajmował się pedagogiką społeczną*. Tylko 14% potrafiło określić czas, w jakim żył i tworzył.

100% badanych spotkało się z jego twórczością na zajęciach z pedagogiki społecznej i tylko tam, jedna osoba dodatkowo na wprowadzeniu do metodologii pracy socjalnej.

Na pytanie **czy poza uczelnią spotkałeś się z twórczością A. Kamińskiego?**

– 40% odpowiedziało, że tak, w szkole podczas lektury szkolnej Kamienie na Szaniec;

– 4 osoby w harcerstwie;

Na pytanie: **Czy korzystasz lub wykorzystasteś w swoim życiu twórczość A. Kamińskiego?** pozytywnie odpowiedziało 90% ankietowanych:

– 50% wykorzystało je podczas zajęć, aby przygotować referat, czy do zaliczenia egzaminu,

– 25% podczas pisania pracy licencjackiej i magisterskiej,

– 18% badanych do pracy z dziećmi i młodzieżą, jednakże byli to tylko ci studenci, którzy działają w jakichś organizacjach na zasadzie wolontariatu,

– 10% nie wykorzystało jej w ogóle, ponieważ nie zna jej za dobrze.

Na pytanie: **Czy Aleksander Kamiński jest kimś znaczącym dla Ciebie jako człowieka?** 36% odpowiedziało twierdząco, przy czym byli to studenci ze specjalności praca socjalna oraz edukacja i poradnictwo zawodowe. Oto kilka przykładowych odpowiedzi:

– *Jest osobą znaczącą, ponieważ jest współtwórcą pedagogiki społecznej,*

– *Nie poddawał się zewnętrznym naciskom politycznym,*

– *Jest wzorem do naśladowania, bo bezgranicznie oddał się pracy realizował swoje cele bez względu na trudności,*

– *Na jego metodach może się wzorować każdy człowiek pracujący z dziećmi,*

– *Tak, ponieważ rozszerzył moje spojrzenie na wychowanie do starości.*

64% respondentów stwierdziło, że nie jest to osoba ważna, ponieważ;

– *Za mało znają jego twórczość,*

– *Ich zainteresowania są odmienne od poruszanej przez niego tematyki,*

– *Uważają, iż dla nich są ważne inne osoby takie jak; M. Grzegorzewska, C. Freinet, H. Radlińska.*

Po analizie przytoczonych wcześniej faktów można stwierdzić dużą rozbieżność wiedzy i poglądów studentów pierwszego i ostatniego roku. Świadczy to o tym iż studenci rozszerzają swoją wiedzę podczas trwania studiów.

Niestety nasuwa się i drugi wniosek, że twórczość Aleksandra Kamińskiego nie odgrywa dużej roli w życiu badanych, najczęściej wiedza na jego temat ma charakter fragmentaryczny, encyklopedyczny, studenci i do tej tematyki stosują „zasadę 3 z”': za-kuć, zdać, zapomnieć. Nie zainteresowała ich ona na tyle, aby zaczęli poszukiwania we własnym zakresie. Smutne są stwierdzenia młodych pedagogów, którzy piszą, iż zainteresowania Aleksandra Kamińskiego są odmienne od ich własnych. Myślę, że Aleksander

Kamiński cieszyłby się, że 36% mówi o nim jako wychowawcy, bo sam zapytany o zawód mówił: wychowawstwo.

Trzecią kategorią badanych byli instruktorzy. Badaniem objęłam grupę instruktorów i harcerzy ZHP działających na terenie Chorągwi Kujawsko-Pomorskiej. Grupa badanych była zróżnicowana pod względem wieku, wykształcenia, wykonywanego zawodu, miejsca zamieszkania, czasu przynależności do ZHP oraz pełnionej funkcji, jednakże wyżej wymienione zmienne nie wpływają na znajomość twórczości i poglądów Aleksandra Kamińskiego. 100% badanej populacji zna jego dorobek.

55% ankietowanych na pytanie: **Co wiesz o Aleksandrze Kamińskim, kim był? Czym się zajmował?** odpowiedziało:

- *Pedagog, harcemistrz, wychowawca, twórca metodyki wychowej,*
- *Pisarz; napisał „Kamienie na szaniec”, „Antka Cwaniaka”, „Książkę drużynowego zuchów”, „Krag rady”,*
- *Działacz Szarych Szeregów.*

45% badanych odpowiedziało, w następujący sposób:

- *Wychowawca, harcerz,*
- *Twórca metodyki wychowej,*
- *Wykładowca, pedagog społeczny,*
- *Założyciel Szkoły instruktorów,*
- *Redaktor biuletynu informacyjnego,*
- *Wiceprzewodniczący ZHP,*
- *Pisarz (również książek o tematyce wychowej i harcerskiej).*

80% respondentów prawidłowo określiło czas życia Kamiyka.

100% badanych spotkało się z twórczością Kamińskiego w harcerstwie, m. in:

- 80% na zbiórkach, rajdach, kominkach, ogniskach,
- 20% grach terenowych i programie Barwy Przyszłości.

70% spotkało się z twórczością Kamiyka poza harcerstwem i tak:

- 70% w szkole podczas omawiania lektury szkolnej „*Kamienie na Szaniec*”,
- 20% na studiach,
- 10% w telewizji.

Na pytanie: **Czy korzystasz lub korzystałeś w swojej pracy harcerskiej z dorobku Aleksandra Kamińskiego?** 90% odpowiedziało twierdząco:

- 60% badanych stwierdziło, iż cały czas korzysta z jego twórczości wykorzystując metodykę zuchową (należy dodać, iż nie byli to tylko drużynowi gromad zuchowych),
- 55% wykorzystuje książki.

Znamienne są słowa jednej z druhen, która napisała:

„Dorobek Kamiyka jest tak bogaty, że nawet, jeśli nie korzystamy z niego bezpośrednio to nie sposób nie wykorzystywać go pośrednio...”

Dla wszystkich badanych A.Kamiński jest osobą znaczącą. Przytoczę kilka wypowiedzi na ten temat:

- *„Kamiński poświęcił pracy harcerskiej znaczną część swojego życia, podziwiam to, co osiągnął, uważam, że był znakomitym pedagogiem, swoją postawą dawał przykład zarówno jemu współczesnym jak i przyszłym pokoleniom”,*
- *„W swojej pracy wychowej wzoruję się na jego pracy, uważam, że jest on wielkim autorytetem dla każdego drużynowego zuchowego”,*

- „*Jest znaczący, ponieważ w swojej pracy harcerskiej i nauczycielskiej głównie pracy wychowawczej odnoszę się do jego myśli, zasad*”
- „*Dla mnie to osoba, którą mogę naśladować i chcę naśladować...*”
- „*Jego twórczość miała duży wpływ na moje życie harcerskie*”.

Aleksander Kamiński to postać „niesamowita” i barwna, jak napisała jedna z ankietowanych, „*jego twórczością można by obdzielić kilka osób i też byłyby sławne...*”. Czy jest inspiracją dla młodych pedagogów i instruktorów harcerskich? Z powyżej przedstawionych badań wynika, że dla studentów nie, dla harcerzy tak.

Studenci nie są zainteresowani jego twórczością, ideałami, tylko 10% wykorzystało jego dorobek w sposób praktyczny poza zajęciami, a dla 16 badanych na 100 jest osobą znaczącą, tylko 18 ankietowanych potrafiło dokładnie określić tematykę twórczości Kamiyka.

Studenci pedagogiki uważają, iż nie porusza on problematyki ich interesującej... Nie znajdują w niej inspiracji do poszukiwań.

Uważam, że wynika to z małej znajomości jego twórczości, studenci traktują postać Aleksandra Kamińskiego jako jakiś „okaz muzealny”, żył „kiedyś tam”, ale co może powiedzieć o współczesnym życiu i wychowaniu...

Dla harcerzy instruktorów jest inspiracją, korzystają oni z jego twórczości, jest on obecny na zbiórkach, ogniskach, rajdach, a instruktorzy nadal czerpią z jego rad i pomysłów,

Jest dla nich wzorem do naśladowania i przewodnikiem w drodze harcerskiej Druh Kamiyk żyje wśród nich i prowadzi ich po ścieżkach harcerskich ku ideałom.